voorstel

Zwolle

# Raadsbrief over artikel 45 vragen

| | |
|---|---|
| Datum | 8 april 2026 |
| **Onderwerp** | Beantwoording artikel 45 vragen van VVD, D66 en PvdA over de bescherming van bezoeker van de abortuskliniek |
| Versienummer | 1 |
| **Portefeuillehouder** | Peter Snijders |

**Bijlagen:**
Vragen ex. artikel 45 van het reglement van orde van de gemeenteraad: Bescherm mensen die abortuskliniek bezoeken Zwolle, 16 maart 2026

**Ontwerp besluit**
De raad wordt voorgesteld kennis te nemen van de beantwoording van de artikel 45 vragen over bescherming van bezoekers van de abortuskliniek.

Datum 8 april 2026

**Inleiding**
De fracties van VVD, D66 en PvdA hebben op 16 maart 2026 schriftelijke vragen gesteld over de mogelijkheden bezoekers van de abortuskliniek te beschermen tegen betogingen.

**Kernboodschap**

Hieronder de gestelde vragen en de antwoorden:

1. Is het college het met de indienende fracties eens dat abortus gaat om medische zorg en gezondheid en dat vrouwen recht hebben op veilig en ongehinderd toegang tot (abortus)zorg? Waarom wel of niet?

   De burgemeester is bevoegd gezag als het gaat om het stellen van beperkingen aan betogingen, daarom beantwoord de burgemeester deze vragen.

   Ja de burgemeester is het met de indienende fracties eens dat vrouwen recht hebben op veilig en ongehinderde toegang tot (abortus)zorg

2. Is het college het met de indienende fracties eens dat anti-abortus activisten bezoekers van klinieken niet mogen intimideren, indringend toespreken, hinderen en naroepen en dat dit niets met het demonstratierecht te maken heeft? Kunt u uw antwoord toelichten?

   Beantwoording van de vraag wat wel of niet onder het demonstratierecht valt en waar een grens wordt overschreden is niet aan de burgemeester. Het Openbaar Ministerie is hiertoe bevoegd. Zodra een demonstrant tijdens een demonstratie strafrechtelijke feiten begaat zoals bedreigen of intimideren, kan de officier van justitie hier tegen optreden.

   De Wet openbare manifestaties biedt een burgemeester geen mogelijkheden om op voorhand beperkingen te stellen aan vorm of inhoud van een betoging om de enkele reden dat er mogelijk intimidatie plaatsvindt. Dit kon tot nog toe alleen in de specifieke situatie dat betogers nadrukkelijk als doel stellen om:
   - Een ingang te blokkeren en mensen toegang te beletten,
   - Mensen te intimideren of bedreigen of weg te jagen etc.

   Dat is hier niet aan de orde. Wat de betogers hier doen is: het indringend aanspreken van bezoekers, na roepen, folders uitdelen etc. Uit jurisprudentie valt af te leiden dat de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van oordeel is dat dit nog binnen de grenzen van het demonstratierecht valt. Dus dat bood geen grond, om op grond van voorkomen van wanordelijkheden of bescherming van gezondheid, beperkingen op te leggen. Wel konden er al beperkingen worden opgelegd in het belang van verkeersveiligheid. In Zwolle is op die grond wel vaker een locatiebeperking opgelegd als de demonstratie daar aanleiding toe gaf.

   Heel recent (december 2025) is er een nieuwe uitspraak geweest. De lijn van de Raad van State is nu dat een burgemeester bij het stellen van beperkingen, in het belang van gezondheid, rekening mag houden met de kwetsbaarheid van de doelgroep. Op grond van deze uitspraak blijkt dat de lijn van de Raad van State nu is dat, het recht op demonstratie specifiek bij abortusklinieken niet meer zo ver gaat dat demonstranten het recht hebben om bezoekers te benaderen om flyers en folders uit te delen en of persoonlijk aan te spreken in verband met de kwetsbaarheid van de doelgroep.

   Dus dit biedt nu wel een (extra) mogelijkheid om hier op voorhand beperkingen aan te stellen als duidelijk is dat dit het doel is van de demonstranten.

3. Uit technische vragen blijkt dat Zwolle geen beleid heeft over de bufferzone en de afstand tussen de abortuskliniek en demonstraties? Wat zijn nu de afspraken?

   Klopt. Het is geen onderwerp wat zich leent voor beleid. Uit jurisprudentie naar aanleiding van de Wet openbare manifestaties en het stellen van locatiebeperkingen blijkt nadrukkelijk dat het moet gaan om maatwerk. Dus per demonstratie (en het door demonstranten aangegeven karakter van de demonstratie) moet de burgemeester beoordelen of het opleggen van een beperking nodig is met welk doel en dit moet goed onderbouwd worden en proportioneel zijn.

   Dus het is wel mogelijk om per demonstratie een locatiebeperking op te leggen waarmee wordt beoogd dat rechten van de bezoekers van de kliniek worden beschermd. In voorkomende gevallen zal de burgemeester deze beperking opleggen. In het belang van het beschermen van de rechten van de bezoekers kan de burgemeester, op basis van de recente uitspraak van de Raad van State, beargumenteren dat hen een reële mogelijkheid geboden moet worden om zich aan een directe confrontatie met de demonstranten te onttrekken. Dit is echt een verandering ten opzichte van eerdere uitspraken.

   Daar tegenover staat dat de demonstranten ook nog steeds wel de mogelijkheid geboden moet worden om binnen zicht- en gehoorafstand hun mening kenbaar te maken aan de bezoekers van de kliniek. Dit betekent dus dat de demonstratie op redelijk korte afstand van de kliniek moet kunnen plaatsvinden, zodat bezoekers, als zij dat zelf wensen, de betogers kunnen benaderen om het gesprek aan te gaan en nader geïnformeerd te worden.

4. Is het college bereid om in navolging van Arnhem een algemene bufferzone in te stellen voor alle anti-abortusacties, of deze nu onder de Wet Openbare Manifestaties vallen of andere (eenmans-)acties betreffen? In hoeverre wel of niet en waarom?

   In lijn met bovenstaande redenen is het opleggen van beperkingen maatwerk (per situatie beoordelen, goed gemotiveerd en proportioneel). Daarom is de burgemeester van mening dat de Wet openbare manifestaties niet de mogelijkheid biedt om standaard een bufferzone op te leggen en ook niet om een ruime locatiebeperking op te leggen. Hiervoor is een formele wetswijziging nodig. De ministerraad heeft zich hier over uitgesproken en aangegeven dat deze wetswijziging er niet komt.

   Arnhem heeft ook geen bufferzone rondom de abortuskliniek in verband met betogingen (er is verwarring ontstaan omdat ze wel een bufferzone hebben in relatie tot commerciële activiteiten (promotiestandplaatsen).

   Als het gaat om betogingen vallen eenmansacties niet onder de Wet openbare manifestaties. Dat betekent dat deze ook niet worden beschermd door de Wet, maar op basis van het algemene grondrecht op vrijheid van meningsuiting gelden voor hen wel gelijke regels. Deze kunnen niet vooraf als beperking worden opgelegd omdat voor hen geen meldingsplicht geldt.

5. Is het college ook bereid deze bufferzone te handhaven? En wat is het handelingskader voor de BOA’s en politie hieromtrent?

   Als de situatie vraagt om het opleggen van een locatiebeperking, is het belangrijk dat deze ook wordt gehandhaafd. De handhaving hiervan is  geen bevoegdheid van de burgemeester. Dit kan uitsluitend op basis van de mogelijkheden die in de Wet openbare manifestatie worden geboden. Kortweg komt het er op neer dat als de betogers zich niet aan de gestelde beperkingen houden, dit grond is voor strafrechtelijk optreden mits hieraan een beëindigingsbeslissing van de burgemeester ten grondslag ligt.

Als een betoging niet vooraf is gemeld of uit de melding geen noodzaak aanwezig bleek tot het opleggen van deze beperking, maar in de praktijk blijkt dat het toch nodig is, kan deze beperking worden gegeven in de vorm van een aanwijzing op straffe van beëindiging van de betoging, waarna dus strafrechtelijk optreden mogelijk is.

6. Is het college het met ons eens dat buiten deze bufferzone ruimte moet zijn voor demonstratie, mits individuele bezoekers van de kliniek niet het doelwit zijn, in navolging van het beleid in Arnhem?

   De ruimte om te demonstreren is er altijd op grond van de Wet openbare manifestaties. Daarnaast is er het recht op veilige en ongehinderde zorg. De burgemeester zal altijd gebruik maken van de mogelijkheden die er zijn om ook dat belang te waarborgen.

**Openbaarheid**
Deze nota is openbaar.

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer